

Kokousaika keskiviikkona 3.5.2017 klo 18.00 – 19.05

Kokouspaikka Otto Syreenin talo, kokoushuone tähti

Saapuvilla olleet jäsenet	Tapani Laitamäki, Teuva Tero Kilpiö, Kauhajoki Jukka Pitkäranta, Isojoki Pentti Pihlajaviita, Karijoki Jukka Salo, Kaskinen Hans Ingvesgård, Kristiinankaupunki Esko Liukku, Kurikka (Jurva) John Berg, Närpiö	puheenjohtaja varapuheenjohtaja jäsen ” ” ” ” ”
---------------------------	---	--

Muut saapuvilla olleet

Anna-Kaisa Riskula

jäteasiamies, esittelijä ja
pöytäkirjanpitäjä

Merja Rosendal

Oy Botniasosk Ab:n toimitusjohtaja,
asiantuntija § 6

Laillisuus ja päätösvaltaisuus Kokous todettiin laillisesti kokoonkutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Asiat §:t 6 - 8.

Pöytäkirjan tarkastajat Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Jukka Pitkäranta ja Jukka Salo.

Pöytäkirjan allekirjoitus
ja varmennus

Tapani Laitamäki
puheenjohtaja

Anna-Kaisa Riskula
pöytäkirjanpitäjä

Pöytäkirjan tarkastus

Pöytäkirja on tarkastettu ja todettu kokouksen kulun mukaiseksi.

Teuva 3.5.2017

Jukka Pitkäranta

Jukka Salo

Pöytäkirja on pidetty
yleisesti nähtävänä

Teuva 5.6.2017

Anna-Kaisa Riskula, jäteasiamies

A-KR

SAKO- JA UMPIKAIVOLIETTEIDEN KÄSITTELYMAKSUN LASKUTUKSEN SIIRTO JÄTEYHTIÖLLE

Valmistelija / lisätiedot: Jäteasiamies Anna-Kaisa Riskula, p. 040 641 8125
sähköposti: etunimi.sukunimi@teuva.fi

Jätelk 6 §

Jätelain 32 §:n 1 kohdan mukaan kunnan on järjestettävä seuraavien, muiden kuin vaarallisten jätteiden jätehuolto: vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvä jäte, mukaan lukien sako- ja umpikaivoliete.

Jätelain 43 §:n mukaan kunta voi päätöksellään siirtää sille tässä laissa säädetyn jätteen vastaanoton, kuljetuksen ja käsittelyn, 82 §:ssä tarkoitetun jätemaksujen laskutuksen ja 93 §:n 1 momentissa tarkoitetun jäteneuvonnan sekä näihin välittömästi liittyvät hallinnolliset tehtävät, joihin ei sisälly julkisen vallan käyttöä, tätä varten perustetulle yhtiölle, jonka kunta yhdessä muiden kuntien kanssa omistaa.

Suupohjan jätelautakunnan kunnat ovat yhdessä perustaneet yhteisen jäteyhtiön, Oy Botnjarosk Ab:n, jolle kunnat ovat siirtäneet edellä mainitut palvelutehtävät.

Jätelautakunta on ryhtynyt lain velvoittamana selvittämään sako- ja umpikaivolietteiden jätehuollon nykytilaa alueella. Esityslistan liitteenä (liite 1) on taulukko, josta käy ilmi kunnilta ja kuljetusyrityksiltä saatujen tietojen perusteella, viemäriverkoston ulkopuolisten kiinteistöjen määrä, jätevedenpuhdistamoille toimitettujen sako- ja umpikaivolietteiden määrät vuonna 2016 ja kiinteistöjen määrä, joilta kaivo on tyhjäty. Saatujen tietojen perusteella voidaan todeta, että toiminta ei tällä hetkellä täytä lain vaatimuksia.

Seuraavassa on esitetty perustiedot alueen nykytilanteesta ja lainsäädännön velvoitteista:

Jätteen kuljetustiedot ja rekisteri

Alueella toimii 20 Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen jätehuoltorekisteriin merkittyä sako- ja umpikaivolietteen kuljetusyritystä. Esityslistan liitteenä on lista yrityksistä (liite 2).

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten 37 §:n mukaan kiinteistön haltijan on huolehdittava, että hiekan-, öljyn- ja rasvanerotuskaivot, umpikaivot ja saostuskaivojen sekä pienpuhdistamojen lietetilat tyhjennetään tarvittaessa, kuitenkin vähintään seuraavasti:

- hiekanerotuskaivo tarpeen mukaan;
- rasvanerotuskaivo 2 kertaa vuodessa;
- saostuskaivo 1-2 kertaa vuodessa;
- öljynerotuskaivo kerran vuodessa;
- pienpuhdistamoiden lietetilat tarvittaessa, vähintään kerran vuodessa, kuitenkin suunnittelijan/valmistajan käyttö- ja huolto-ohjeiden mukaisesti.

Jätelautakunnalla ja Botnarioskilla on tällä hetkellä käytössä yhteinen JHLWin-asiakasrekisteri, jossa toimintojen käyttöoikeudet on jaoteltu työtehtävien mukaan viranomaistehtäviin ja palvelutehtäviin. Jätelain 143 §:n mukaan jätehuoltoviranomaisen on ylläpidettävä rekisteriä jätteen kuljetuksista. Tämä koskee myös sako- ja umpikaivoliettteitä. Käytössä olevaan rekisteriin on saatavissa myös lieteosio, jonka avulla voidaan hoitaa laskutus, asiakasrekisteri ja kuljetusrekisteri.

Vuoden 2016 osalta kymmenen yritystä on toimittanut jätelautakunnalle jätelain 39 §:n mukaiset jätteenkuljetustiedot. Lisäksi neljä yritystä on ilmoittanut, ettei toimi Suupohjan jätelautakunnan alueella. Toimitettujen kuljetustietojen hyödynnettävyys vaihtelee huomattavasti. Jätelain mukaan kunnan jätehuoltoviranomaisen on viivytyksettä merkittävä kuljetustiedot ylläpitämänsä jätteen kuljetusrekisteriin. Nyt toimitetuista tiedoista neljän yrityksen tiedot ovat sellaiset, että ne ovat siirrettävissä kohtuullisen helposti rekisteriin. Muut tiedot vaativat mm. tietojen muuttamista sähköiseen muotoon ja/tai lisäselvityksiä.

Lietteiden vastaanotto ja käsittely

Alueella toimi vuoden 2017 alkuun asti 7 jätevedenpuhdistamo tai lietteen vastaanottopaikkaa. Teuvan puhdistamon toiminta on päättynyt ja tällä hetkellä Teuvan ja Närpiön yhteinen sako- ja umpikaivolietteiden vastaanottopiste sijaitsee Närpiön Piolahdessa. Jätelain 35 §:n mukaan kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa on noudatettava kunnan jätehuoltomääräyksiä. Jäte on toimitettava kunnan määräämään vastaanotto- tai käsittelypaikkaan. Toimitettujen jätteenkuljetustietojen perusteella ja viemäriverkoston ulkopuolisten kiinteistöjen määrän perusteella on nähtävissä, että läheskään kaikki asumisessa syntyvät lietteet eivät tällä hetkellä päädy asianmukaiseen käsittelyyn.

Lietteiden omatoiminen käsittely

Jätelautakunnan alueella harjoitetaan paljon maataloutta, joten voidaan olettaa, että asumisessa syntyviä lietteitä levitetään myös pelloille. Osa kuljetusyrittäjistä on myös kertonut levittäneensä asiakkaiden lietteitä heidän pelloilleen.

Kunnan velvollisuus on järjestää asumisessa syntyvien sako- ja umpikaivolietteiden jätehuolto. Jätelain 41 §:ään on kirjattu poikkeus, joka mahdollistaa jätteiden omatoimisen käsittelyn tai luovuttamisen lähikiinteistölle käsittelyyn, jos omatoiminen käsittely tai yhteinen käsittely on pienimuotoista ja hyväksytty kunnan jätehuolto- tai ympäristönsuojelumääräyksissä.

Jätehuoltomääräysten 14 §:n mukaan asumisessa syntyvien, kalkkistabiloimalla tai muulla hyväksytyllä tavalla hygienisoitujen lietteiden levittäminen omalle pellolle on sallittua, mikäli maatalouskiinteistön ja asunnon haltija on yksi ja sama sekä maataloutta harjoittava. Tällaiseen asumisessa syntyvän lietteen omatoimiseen käsittelyyn siirtymisestä ja siitä luopumisesta on asunnon haltijan tehtävä etukäteen kirjallinen ilmoitus jätehuoltoviranomaiselle. Jätehuoltoviranomainen voi kieltää asumisessa syntyneen

lietteen omatoimisen käsittelyn, mikäli se ei ole ollut asianmukaista. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös pellolle levitettävää muuta asumislietteeseen verrattavissa olevaa ainetta, esimerkiksi käytettyjä fosforinpoistokaivojen massoja ja maapuhdistamoiden hiekkoja. Jos lupaa ko. lietteiden omatoimiseen käsittelyyn hakee joku muu kuin maataloutta harjoittava, asia käsitellään poikkeuksena jätehuoltomääräyksistä. Tällaisessa tapauksessa jätehuoltoviranomainen pyytää kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta lausunnon jätteen hyödyntämisen asianmukaisuudesta.

Jätehuoltoviranomaiselle ei ole tullut yhtäkään ilmoitusta lietteen omatoimisesta käsittelystä. Voidaan kuitenkin olettaa, että maatalousvaltaisella alueella käsittelijöitä on useita kymmeniä. Lietteiden hygienisoinnin asianmukaisuudesta tms. ei ole tietoa.

Siirtoasiakirja

Jätelain 29 §:n mukaan jätteen saa luovuttaa vain sille, jolla on:

- 1) Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen tai merkitsemisen perusteella oikeus ottaa vastaan kyseistä jätettä; tai
- 2) ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan tai saman lain mukaisen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröinnin perusteella oikeus ottaa vastaan kyseistä jätettä.

Jätteen saa luovuttaa myös vastaanottajalle, jolta ei edellytetä 1 momentissa tarkoitettua hyväksymistä, merkitsemistä, ympäristölupaa tai rekisteröintiä, jos tällä on riittävä asiantuntemus sekä taloudelliset ja tekniset valmiudet jätehuollon järjestämiseen.

Siirtoasiakirja on laadittava, kun mm. sako- ja umpikaivolietteitä sekä hiekan- ja rasvanerotuskaivojen lietteitä siirretään ja luovutetaan jätelain 29 §:ssä tarkoitettulle vastaanottajalle. Siirtoasiakirjan laatimisvelvollisuus kohdistuu jätteen haltijaan. Jos jäte noudetaan kotitaloudesta, jätteen kuljettajan on kotitalouden sijasta laadittava ja allekirjoitettava siirtoasiakirja sekä huolehdittava asiakirjan antamisesta vastaanottajalle ja sen säilyttämisestä.

Siirtoasiakirjassa on oltava valvonnan ja seurannan kannalta tarpeelliset tiedot jätteen lajista, laadusta, määrästä, alkuperästä, toimituspaikasta ja -päivämäärästä sekä kuljettajasta.

Lietteiden osalta jätteen kuljettajan ja vastaanottajan on säilytettävä vahvistamansa siirtoasiakirja tai sen jäljennös kolmen vuoden ajan allekirjoituksesta. Jätelain mukaan siirtoasiakirjaa koskevien säännösten laiminlyönnistä voi valvontaviranomainen määrätä laiminlyöntimaksun jätteen haltijalle, kuljettajalle tai vastaanottajalle sen mukaan, kenen menettelystä laiminlyönti aiheutuu.

Jäteasiamiehen selvitysten perusteella jätelautakunnan alueella on tällä hetkellä useita laiminlyöntejä siirtoasiakirjan laatimis- ja vastaanottovelvoitteesta. Useat kuljetusyrittäjät eivät laadi siirtoasiakirjaa, eivätkä jätevedenpuhdistamot vahvista jätteen vastaanottoa siirtoasiakirjan kuittauksella, eivätkä huolehdi sen säilytyksestä.

Toimintatavan muutos

Jäteyhtiö Botnarioskin hallitus on käsitellyt sako- ja umpikaivolietteiden käsittelymaksun laskutuksen siirtoa kokouksessaan 8.3.2017. Botnariosk on valmis palkkaamaan työntekijän ja hankkimaan lieteosion laskutusjärjestelmään heti, kun jätelautakunnan päätös asiasta on saanut lainvoiman.

Vuonna 2012 voimaan tulleen jätelain mukaan kunnan jätehuoltoviranomaisen (jätelautakunnan) tulee tehdä päätös kunnan vastuulle kuuluvan jätteen kuljetusjärjestelmästä. Suupohjan jätelautakunta on tehnyt kuljetusjärjestelmäpäätöksen 24.10.2012. Päätökseen on kirjattu, että se ei koske lietteiden kuljetusta. Jätelautakunnan on kuitenkin lain velvoittamana tehtävä kuljetusjärjestelmäpäätös myös lietteiden osalta. Jätelautakunta on ryhtynyt selvittämään alueen lietehuollon tilaa ja toteuttamaan jätteen kuljetusten seurantaan vasta syksyllä 2016. Kuljetusyrittäjien ja lietteiden vastaanotto- ja käsittelypaikkojen käytännöt ovat osoittautuneet hyvin erilaisiksi, joten jätelautakunta katsoo, että kuljetusjärjestelmäpäätöksen pohjaksi on oltava tehokkaampi ja hallittavampi toimintakokonaisuus, jolloin on perusteltua siirtää tässä vaiheessa lietteiden käsittelymaksun laskutus jäteyhtiön tehtäväksi ja palata vasta myöhemmin kuljetusjärjestelmäpäätökseen.

Nykytilanteessa lähes kaikki kuljetusyrittäjät laskuttavat kuntien puolesta käsittelymaksun samalla laskulla kuin kuljetuksenkin. Kunnat laskuttavat kuljetusyryksiltä käsittelyyn toimitettujen kokonaismäärien perusteella käsittelymaksut. Mikäli jäteyhtiö ryhtyy laskuttamaan käsittelymaksua, tarkoittaa se sitä, että lietekaivon tyhjennyksestä tulee asiakkaalle jatkossa kaksi laskua, toinen jäteyhtiöltä ja toinen kuljetusyrykseltä. Jäteyhtiö voi myös tarjota kuljetusyrykselle palvelua, missä yhtiö laskuttaa myös kuljetuksen rittäjän puolesta.

Toimintatavan muuttuessa kuljetusyrykset laativat jätelain edellyttämän siirtoasiakirjan, jonka toimittavat jätteen vastaanottajalle (jätevedenpuhdistamo) ja joka toimittaa sen edelleen jäteyhtiölle laskutusta varten. Siirtoasiakirja voidaan laatia myös sähköisenä. Jäteyhtiön tehtävänä on sopia kuntien ja kuljetusyrittäjien kanssa, miten siirtoasiakirjojen tietojen toimitus käytännössä toteutetaan.

Näin toimittaessa kuljetusyrittäjien työmäärä helpottuu. Käsittelymaksun laskutus poistuu. Jätelain 85 § edellyttää, että kuljetusyrittäjän on laskussa eriteltävä käsittelyn ja kuljetuksen osuus, mikäli he laskuttavat käsittelyn samalla laskulla. Lisäksi kuljetusyrittäjien julkisoikeudellinen vastuu siirtoasiakirjan laatimisveloitteesta täyttyy ja kiinteistökohtaisten jätteenkuljetustietojen raportointi jätehuoltoviranomaiselle hoituu samalla siirtoasiakirjalla ilman eri raportointia.

Jatkossa jäteyhtiön vastuulla on laskuttaa lietteen käsittelymaksut asiakailta siirtoasiakirjaan merkittyjen tietojen perusteella. Samalla rekisteriin ajetaan tiedot kiinteistöittäisistä jätteen kuljetuksista jätehuoltoviranomaisen käyttöön lakisääteisen seurannan toteuttamiseksi. Seurannan myötä saadaan tietoon kiinteistöt, jotka eivät hoida lietetyhjennyksiään asianmukaisesti. Jätehuoltoviranomaisen tehtävänä on kehottaa näitä kiinteistöjä

hoitamaan velvollisuutensa ja tätä myöten kuljetusyrittäjät saavat lisää työkohteita.

Kunnan on jätelain 93 §:n mukaan järjestettävä neuvontaa, tiedotusta ja valistusta kunnan vastuulla olevasta jätteestä. Kunta voi siirtää neuvonnan jäteyhtiön tehtäväksi. Suupohjan jätelautakunnan kunnat ovat siirtäneet neuvonnan Botniaroskille. Nykytilanteessa asumisessa syntyvien lietteiden jätehuollon neuvonta hoidetaan kuitenkin edelleen kunnissa ja alueen asukkaiden yhtenäinen neuvonta on mahdotonta. Mikäli käsittelyhinnan laskutus siirretään Botniaroskin tehtäväksi, myös alueen asukkaiden neuvonta tehostuu ja yhtenäistyy. Asiakkaalle pystytään tarjoamaan neuvontaa yhden luukun periaatteella.

Jäteasiamies

Ehdotus: Suupohjan jätelautakunnan alueella sako- ja umpikaivolietteiden käsittelyhinnan laskutus siirretään jäteyhtiö Oy Botniarosk Ab:n tehtäväksi 1.1.2018 alkaen. Jäteyhtiö hoitaa vaadittavat sopimukset kuntien kanssa ja yhtiö on velvollinen tiedottamaan ja neuvomaan asiakkaita, yrityksiä, kuntia ja yhteistyötahoja muutoksesta.

Jätelautakunta

Päätös: Asia palautetaan valmisteluun. Asian tiedotusta kiinteistöille lisätään.

JÄTEASIAMIEHEN VIRANSIJAISUUS

Aikaisemmat käsittelyt: Suupohjan jätelautakunta 29.3.2017 § 4

Valmistelija / lisätiedot: Jäteasiamies Anna-Kaisa Riskula, p. 040 641 8125
sähköposti: etunimi.sukunimi@teuva.fi

Jäteltk 4 § 29.3.2017

Jäteasiamies on jäämässä äitiysvapaalle 1.6.2017-13.4.2018 väliseksi ajaksi. Työtehtävien asianmukaisen hoidon järjestämiseksi on tarpeen palkata viransijainen.

Jäteasiamies

Ehdotus: Jätelautakunta päättää julistaa jäteasiamiehen viransijaisuuden haettavaksi välittömästi ja valtuuttaa jäteasiamiehen, lautakunnan puheenjohtajan ja Teuvan kunnan teknisen toimen päällikön valitsemaan haastatteluun kutsuttavat hakijat. Lautakunta valitsee keskuudestaan edellä mainittujen lisäksi haastatteluihin osallistuvan jäsenen.

Haastattelut pidetään ennen lautakunnan seuraavaa kokousta ja lautakunta valitsee viransijaisen seuraavassa kokouksessaan 3.5.2017.

Jätelautakunta

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin. John Berg valittiin haastatteluryhmään.

Jäteltk 7 § 3.5.2017

Jäteasiamiehen viransijaisuus on ollut haettavana 3.4-20.4.2017 välisen ajan, jonka jälkeen hakuaikaa jatkettiin 26.4.2017 klo 12 asti. Hakemus on julkaistu Kuntarekry ja TE-palvelut sivustoilla sekä Teuvan kunnan internetsivuilla ja ilmoitustaululla. Hakemuksia saapui yhteensä 6. Haastatteluihin valittiin Krista-Maaria Mäki, Markku Alapirtti, Anne Bergqvist ja Heljä Kurunmäki. Haastatteluryhmä suorittaa haastattelut 3.5.2017 ennen lautakunnan kokousta.

Jäteasiamies

Ehdotus: Päätösehdotus annetaan kokouksessa.

Käsittely: Haastatteluryhmä esittää sijaiseksi Krista-Maaria Mäkeä ja hänen varalleen Anne Bergqvistiä.

Jätelautakunta

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

TIEDOTUSASIAT

Valmistelija / lisätiedot: Jäteasiamies Anna-Kaisa Riskula, p. 040 641 8125
sähköposti: etunimi.sukunimi@teuva.fi

Jäteltk 8 §

Lautakunnalle esitellään kokouksessa jäteasiamiehen viranhaltijapäätökset ajalta 22.3-26.4.2017.

- Maksuunpanoluettelot §:t 65-66 ja 68-72.
- Jätehuoltopäätökset §:t 62-64, 67 ja 73-75.

Ympäristöministeriön ja Kuntaliiton kirje 19.4.2017 haja-asutusalueen talousjätevesien käsittelyn muuttuneet säädökset.

Jäteasiamies

Ehdotus: Jätelautakunta merkitsee asiat tiedoksi.

Jätelautakunta

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Oikaisuvaatimusohjeet ja valitusosoitus

Muutoksenhakukiellot

Kieltojen perusteet	<p>Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.</p> <p>Pykälät: 8</p> <p>Koska päätöksestä voidaan tehdä kuntalain 134 §:n 1 mom. mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla:</p> <p>Pykälät: 7</p> <p>Hallintolainkäyttölaki 5 §:n 1 mom./muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.</p> <p>Pykälät ja valituskieltojen perusteet:</p>
----------------------------	---

Oikaisuvaatimusohjeet

Oikaisuvaatimusvira nomainen ja -aika	<p>Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.</p> <p>Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite:</p> <p>Suupohjan jätelautakunta Teuvan kunta PL 25, Porvarintie 26 A 64701 Teuva sähköposti: jatelautakunta@teuva.fi</p> <p>Pykälät:</p> <p>Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.</p> <p>Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on tekijän allekirjoitettava.</p>
--	--

M S

Valitusosoitus

Valitusviranomainen ja valitusaika	<p>Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianosainen sekä kunnan jäsen.</p> <p>Valitusviranomainen, osoite ja postiosoite:</p> <p>Vaasan hallinto-oikeus PL 204, 65101 Vaasa Korsholmanpuistikko 43, 4. krs, 65100 Vaasa p. 029 564 2780 faksi: 029 564 2760 sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi</p> <p>Kunnallisvalitus, pykälät 6 Valitusaika 30 päivää</p> <p>Hallintovalitus, pykälät Valitusaika 30 päivää</p>						
	<table><thead><tr><th>Muu valitusviranomainen, osoite ja postiosoite</th><th>Pykälät</th><th>Valitusaika päivää</th></tr></thead><tbody><tr><td colspan="3">Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.</td></tr></tbody></table>	Muu valitusviranomainen, osoite ja postiosoite	Pykälät	Valitusaika päivää	Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.		
Muu valitusviranomainen, osoite ja postiosoite	Pykälät	Valitusaika päivää					
Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.							
Valituskirjelmä	<p>Valitus tehdään kirjallisesti. Valituskirjelmässä, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava</p> <ul style="list-style-type: none">- päätös, johon haetaan muutosta- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi; sekä- perusteet, jolla muutosta vaaditaan. <p>Valituskirjelmässä on ilmoitettava valittajan tai kirjelmän muun laatijan nimi ja kotikunta sekä postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.</p> <p>Valituskirjelmään on liitettävä</p> <ul style="list-style-type: none">- päätös, johon haetaan muutosta, alkuperäisenä tai jäljennöksenä- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys alkamisen ajankohdasta- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaisille. <p>Asiamiehen on tarvittaessa liitettävä valtakirja (HLL 21 §)</p>						
Oikeudenkäyntimaksu	<p>Hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 250 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään, mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.</p>						
Valitusasiakirjojen toimittaminen	<p>Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle valitusajan kuluessa ennen sen viimeisen päivän virka-ajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arklauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan kuluessa.</p>						
Lisätiedot	<p>Yksityiskohtainen oikaisuvaatimusohje/valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.</p>						

10 TS